

GROENBEMESTERS EN VANGGEWASSEN

HAALBARE EN BETAALBARE ALTERNATIEVEN VOOR GLYFOSAAT

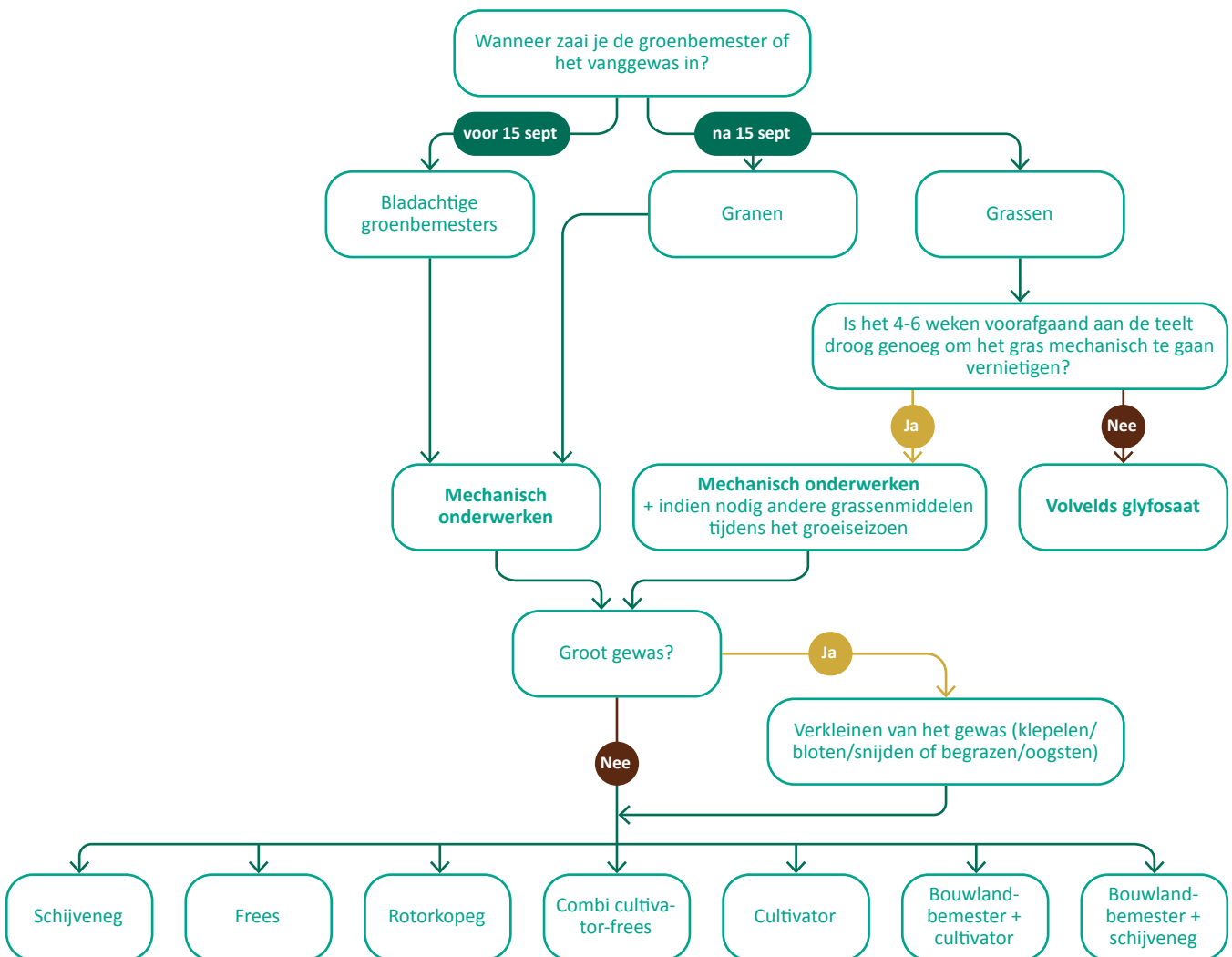
Glyfosaat is een toegestaan onkruidbestrijdingsmiddel maar rond dit middel bestaat maatschappelijke en politieke onrust. Als agrarisch ondernemer wil je laten zien dat je zorgvuldig omgaat met glyfosaat. Daarom zoeken we naar haalbare en betaalbare alternatieven.

Boeren, adviseurs en experts stelden onderstaand stroomschema op om in de praktijk aan de slag te gaan met de IPM strategie. Deze strategie focust op het verminderen van glyfosaatgebruik door met name preventie, monitoring en niet-chemische methoden. Met de factsheets kun je vooraf een analyse maken en een weloverwogen keuze maken over hoe je een groenbemester of vanggewas kan verwijderen.

KEUZE GROENBEMESTER OF VANGGEWAS

Het moment van inzaaien is erg bepalend voor de keuze die je hebt in je groenbemester of vanggewas. Wanneer het gewas vroeg van het land is, verdienen bladachtige groenbemers de voorkeur. Ze zijn veel gemakkelijker te vernietigen dan grasachtigen en verteren sneller. Wanneer je echter pas na half september gaat zaaien, zijn de mogelijkheden beperkter. Granen zoals rogge en Japanse haver zijn gemakkelijker onder te werken dan grassen. Zijn vorstgevoeligheid is een bijkomend voordeel van Japanse haver. Warmer wordende winters vormen een bedreiging, maar bieden ook kansen. Sommige ondernemers boeken met bladrammenas mooie resultaten, ook al zaaien ze die pas laat in.

IPM GLYFOSAAT GROENBEMESTERS EN VANGGEWASSEN

PRAKTISCHE UITVOERING

Voor het onderwerken van groenbemesters en vanggewassen is een breed assortiment aan machines beschikbaar. De laatste jaren hebben hier belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden die het mechanisch onderwerken toegankelijk en breed toepasbaar hebben gemaakt. Lees hieronder over de verschillende mogelijkheden en de voor- en nadelen daarvan.

SCHIJVENEG

De schijveneg wordt veel gebruikt voor machinaal onderwerken. Een schijveneg werkt snel en kost minder brandstof dan een frees. Het geeft een redelijk vlak resultaat, mengt mooi en snijdt het gewas volledig af. Een schijveneg werkt echter minder grondig dan een frees: er kunnen gewasresten achterblijven waardoor meerdere werkgangen nodig zijn. Dat heeft ook weer voordelen: de bewerking is minder diep en er vindt minder bodemverstoring plaats.

FREES

De frees zorgt voor een grondige bewerking en levert een mooi vlak en goed gemengd resultaat. De kans op hergroei is klein, omdat er weinig gewasresten achterblijven. Nadelen zijn dat frezen langzaam gaat, veel brandstof kost en de bodem meer verstoord. De grond wordt fijngehakt waardoor het risico op verdroging en verslemping toeneemt.

OVERTOPFREES

Waar bij een gewone frees de rotor in dezelfde richting als de wielen draait, draait de rotor van de overtopfrees 'achterover'. Dit is een nog intensievere bewerking, die fors meer brandstof kost. Het gewas wordt nog beter ondergewerkt en begraven onder losse grond. Het resultaat is een schoon en vlak zaaibed. De kans op hergroei is vrijwel nihil.

ROTORKOPEG

De rotorkopeg woelt de toplaag los en verkrumelt en egaliseert deze. Hij trekt het gewas aan kleine stukken, slaat de meeste grond van de wortels af en werkt deze in in de toplaag. Hij wordt daarom vooral ingezet bij zaaibedbereiding, maar kan ook worden gebruikt om onder te werken. Groot voordeel is de brede beschikbaarheid. Gezien de relatief geringe werkdiepte kunnen alleen kleinere gewassen verwerkt worden.

COMBI CULTIVATOR-FREES

De Kwick-Finn is hiervan een voorbeeld. Dit is een rotor met tanden die de zode in kleine stukken trekt en op de 'losse' grond legt. Het gewas wordt losgesneden waarna een rotor de planten oppakt en in de lucht gooit. De grond wordt van de kluit geslagen waardoor het gewas snel uitdroogt. De Kwick-Finn is duur, relatief onbekend en vaak niet beschikbaar. De Kwick-Finn is interessant wanneer je minder intensief wilt bewerken.

CULTIVATOR

De kromme tanden van cultivator trekt de grond los maar verkleint het gewas niet. Het is een oppervlakkige bewerking en er blijven gewasresten achter. Deze machine wordt dan ook niet veel toegepast om gewassen onder te werken. Toch zijn er ook voordelen: een cultivator werkt snel, vergt relatief weinig brandstof en is goedkoop. De tandencultivator kan uitgebreid worden met schijven en/of ganzenvoeten waardoor het resultaat verbetert.

COMBINATIE MET BOUWLANDBEMESTER

Met een bouwlandbemester kan bemesting en onderwerken gecombineerd worden in één werkgang. Dat is met name relevant op zand. Een bouwlandbemester kan gecombineerd worden met een cultivator of schijveneg. Netto bespaart deze combinatie tijd en brandstof. Er moet wel diep gewerkt worden om aan de mestwetgeving te voldoen. Een combinatie met klepelen of bloten is niet mogelijk. Bij een groot gewas moet dit dus apart gebeuren.

	SCHIJVENEG	FREES	ROTORKOPEG	COMBI CULTIVATOR-FREES	CULTIVATOR	BOUWLAND-BEMESTER + CULTIVATOR	BOUWLAND-BEMESTER + SCHIJVENEG
Vlak resultaat		●	●				
Verkleint grondig		●	●				
Mengt goed	●	●	●				●
Snijdt volledige zode af	●	●	●	●			●
Snelheid	●				●		
Aantal werkgangen		●				●	●
Brandstofverbruik	●				●		
Ondiep werken mogelijk	●		●	●	●		
Lage intensiteit bodemverstoring	●		●				
Te combineren met klepelen / bloten / snijden	●	●	●	●	●		
Vroeg in het seizoen te gebruiken	●			●	●		
Weinig risico op verdroging en verslemping	●			●	●	●	
Beschikbaarheid	●	●	●		●	●	

● pluspunt

DILEMMA:

PLOEGEN OF NIET?

De laatste jaren stappen steeds meer ondernemers over op niet-kerende grondbewerking (NKG) om hun bodemstructuur zoveel mogelijk intact te houden en het bodemleven zo min mogelijk te verstoren. Met het overschakelen naar mechanisch manieren van onderwerken doet zich een nieuw dilemma voor. De combinatie van NKG en mechanisch onderwerken is niet onmogelijk maar wel heel lastig. De kans op hergroei is vele malen groter bij NKG dan wanneer er na het onderwerken geploegd wordt. Bovendien worden onkruiden veel minder grondig weggewerkt dan bij ploegen. Mechanisch werken vraagt om een lage onkruiddruk.

IN PERSPECTIEF:

NIET ALLEEN VOORDELEN

Hoewel het technisch mogelijk is om te kiezen voor een mechanisch alternatief voor glyfosaat, heeft niet alleen voordelen. Mechanisch onderwerken kost meer brandstof (en dus CO2) en tijd, verhoogt het risico op verdichting van de bodem (zeker bij nat weer) en verhoogt de onkruiddruk. Toch werken we aan mechanische alternatieven, met name omdat we het middelenpakket kleiner zien worden.

DILEMMA:

GROOT OF KLEIN GEWAS

Een gemakkelijk vernietigbaar groenbemester (of vanggewas) is wenselijk met het oog op een lager glyfosaatgebruik. Daarom heeft een breedbladig, vorstgevoelig gewas de voorkeur. Echter, er zijn ook goede redenen om wél voor een gras of graan te kiezen. Deze gewassen wortelen diep, leveren veel organische stof en groeien ook na 15 september nog en voorkomen daarmee uitspoeling. Ook leveren ze grotere bijdrage aan het bodemleven en laten ze minder ruimte voor onkruiden.

DILEMMA:

HOGERE MILIEUBELASTING VAN ANDERE MIDDELEN

Gras is hardnekkig. Bij mechanisch onderwerken wordt gras verkleind maar niet gedood. Dat kan leiden tot 'grasdruk' in het volggewas, wat weer kan leiden tot de inzet van andere gewasbeschermingsmiddelen. Deze middelen hebben een grotere milieubelasting dan glyfosaat (scoren meer milieubelastingspunten op de milieumeetlat) en inzet is vanuit milieuoogpunt ongewenst.

